

Олександр Духнович

*(24 квітня 1803 –
30 березня 1865)*

Підготувала
Грицище Яна,
учениця 6-Б класу
УЗОШ № 12 І-ІІІ ст.

ДИТИНСТВО

Олександр Духнович народився 24 квітня 1803 в селі Тополя, поблизу Снини у родині священника.

Незабаром сім'я преїхала в село Стакчин, де Олександр провів своє дитинство. Крім нього в сім'ї був ще один син і чотири дочки.

Навчання

У шість років Олександр почав вчитися грамоті, першим його вчителем став дядько. Олександр Духнович був старанним учнем.

У дев'ять років він продовжив навчання в Ужгородській школі, угорською мовою. Юний Духнович піддавався глузуванням і знущанням, оскільки погано говорив по-угорськи. Але незабаром він навчився мови так, що говорив нею не гірше ніж на своїй рідній говірці. Закінчивши навчання в Ужгороді в 1823 році, він ще два роки навчався в гімназії в Кошицях. Звідти він був переведений в Ужгородську семінарію, де вивчав богослов'я до 1827.

Роки після навчання

BEĽOVEŽA - Sv. Michal archanjel, 1778 (NKP)

Після закінчення семінарії був висвячений на священника і направлений до Пряшівської консисторії, де вступив на службу в єпархіальну канцелярію. В 1830 Духнович залишив службу в Пряшеві й переїхав до Ужгорода, де влаштувався домашнім учителем. Але через два роки він прийняв рішення повернутися на службу в канцелярію. А вже в 1833 у його призначили парохом у село Хмелева (тоді Комлоша або Комлошпатак), наступного року він був переведений в село Біловежу близько Бардейова.

В 1838 О. Духновича призначили нотаріусом Ужгородської консисторії Мукачівської єпархії, де він отримав доступ до багатих бібліотек, в яких містилося багато літератури російською мовою. Духнович зайнявся вивченням історії рідного краю, богослов'я, драматургією, історією права, педагогікою, став складати вірші.

У 1843 році був призначений каноніком в Пряшівський собор, де і служив до своєї смерті. На старість у Духновича почала розвиватися водянка. 18 (30) березня 1865 Олександр Духнович помер.

Літературно-просвітницька діяльність Духновича

Літературна діяльність Духновича почалася в період його керівництва приходом в Біловежі. Там він почав вивчати церковнослов'янську і російську мови, збирати народні пісні. В 1847 він видав свою першу книгу — карпаторуський буквар під назвою «Книжица читалная для начинающих».

Літературну діяльність розпочав у 1829 р. Належав до так званих будителів. Вони протестували проти мадяризації русинів. Заснував 1850 р. у Пряшеві «Литературное заведение», навколо якого об'єдналися тодішні літературні сили, видав кілька альманахів та календарів, буквар «Книжица читальная для начинающих» (1847), підручник з географії, «Историю Пряшевской епархии» (Петроград, 1877), «Истинную историю карпато-росов» (Москва, 1914), був організатором і видавцем періодики.

Видавав російською мовою газету «Церковная газета» (1856–1857, Пешт), з 1858 р. — «Церковный Вестник для русинов Австрийской державы». Перша українська газета на Закарпатті (друкувалася язичієм) — «Світ» (1867–1871), але до її виходу в світ О. Духнович не дожив.

О. Духнович — автор багатьох віршованих творів, двох п'єс «Добродетель превyšаєт богатство» (1850), «Головний тарабанщик» (1863). Свої статті і вірші друкував у «Зорі Галицькій» (Львів), «Віснику» (Відень), «Церковній газеті» (Будапешт), «Слові» (Львів). Все, що написав народною мовою, є найкращим з його спадщини (поезії «Вручаніє», «Піснь простонародна», «Голос радості», «Піснь земледільця весною», «Мирослав у Будині», «Жизнь русина», «Руський марш», «Послідня моя піснь», твори для дітей — «О ділах шкільських», «О спровованню дітей в школі», «Надгробное вепру», «Жаба», «Муха» та числ. ін.). У більшості поетичних творів використовував характерний для української поезії ХІХ ст. коломийковий вірш. Народна мова (лемківський говір) переважає також у його п'єсах.

В 1862 заснував у Пряшеві освітньо-допомогове товариство «Общество св. Йоанна Хрестителя».

Джерела

- Духнович Олександр // Енциклопедія Українознавства: Словникова частина / Голов. ред. В. Кубійович. Репринт. відтворення. — Львів, 1993. — Т. 2. — С. 607.
- Микитась В. Л. Духнович Олександр Васильович // Українська літературна енциклопедія: У 5 т. — К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1990. — Т. 2. — С. 128–129.
- Федака Д. Сходинки у безсмертя: життєвий і творчий шлях Олександра Духновича // Духнович О. Вибрані твори. — Ужгород: ВАТ "Видавництво «Закарпаття», 2003. — С. 5-16.
- https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%83%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://litopys.org.ua/zahpysm/zah25.htm>
- <http://litopys.com.ua/encyclopedia/susp-lno-pol-tichniy-ruk/-buditel-zakarpattya/>
- <http://www.spadshina.com/programs/vidatni-ukrayintsi/duhnovich-oleksandr-vasilovich/>
- <http://my-hit.com/закарпатські>